

deze broeder tot andere gedachten was gekomen. Doch zij werd in die hoop teleurgesteld. In de eerste plaats werden genoemde uitspraken in den loop der discussie telkens weersproken door andere uitspraken, die van een gansch andere opvatting blijk gaven, terwijl ook in sommige antwoorden een onduidelijkheid van voorstelling aan het licht trad, die het moeilijk maakte, volle overeenstemming met de H. S. en onze Belijdenis te constateeren. Daarom bevredigden deze uitspraken Uw Commissie niet in die mate als zij wel wenschte, terwijl zij tot haar leedwezen telkens afwijkingen van Gods Woord en de Belijdenis moest constateeren, die de een een meer en de ander een minder ernstig karakter droegen.

10. In de eerste plaats bleek haar, dat br. N. in art. 5 der Ned. Gel. Belijdenis achter de woorden: „dewijl ze ook het bewijs van dien bij zichzelf hebben” deze aanvulling denkt: n.l. alleen voor hen, die gelooven, welke aanvulling in strijd is met de slotwoorden „gemerkt de blinden zelve tasten kunnen, dat de dingen die daarin voorzeggd zijn, geschieden”, — waarin de Belijdenis wil uitdrukken, dat de ongelooovigen, die de H. S. loochenen, de schuld niet kunnen werpen op de Schrift of op God, maar zelf verantwoordelijk zijn.

20. Ten tweede kwam in de bespreking duidelijk uit, dat br. N. den vorm der Schrift en de inkleeding wel beschouwt als door God gewild, en staande onder Zijn providentieele leiding, maar niet rekent tot het geïnspireerde, zoodat deze vorm feilbaar is.

30. In de derde plaats moest, in verband met het vorige punt, Uw Commissie constateeren, dat br. N. wat aangaat de historie van Genesis 2 en 3 een dergelijke scheiding maakt tusschen inhoud en vorm, tusschen gedachte en inkleeding, dat hij de laatste als „mythisch” beschouwt. Hij erkent wel dat God den mensch recht geschapen en hem op een ongerepte aarde gesteld heeft, en tevens dat de mensch door de verleiding van Satan is gevallen, doch het Paradijs en de twee boomen, de slang, haar spreken en vervloeking is voor hem geen historische werkelijkheid, doch Oostersche inkleeding. Eveneens oordeelt br. N. in de geschiedenis van Bileam dat het spreken der ezelen Oostersche inkleeding is, terwijl hij ook het aangaande Jona verhaalde wonder niet als historische werkelijkheid opvat.

40. Als criterium voor deze Schriftbeschouwing noemde br. N. zijn meening omtrent de Oostersche geschiedbeschrijving, terwijl anderzijds zijn maatstaf is, dat God de taal alleen aan den mensch heeft gegeven. Wel erkent hij, dat God in het afgetrokken machtig is om het dier te doen spreken, maar Hij heeft slechts gewild dat alleen de mensch zou spreken, om welke reden voor hem het genoemde verhaal in Gen. 3 en Num. 22:28 geen werkelijkheid zijn kan.

50. In de vijfde plaats bleek Uw Commissie (naar aanleiding van de bewering dat het tweede gedeelte van de profetie van Jesaja niet van Jesaja is), dat br. N. wel erkent, dat God de profeten zóó kan doen inleven in de toekomst, dat zij deze beschrijven, als reeds geschied, doch ontkent dat zulks metterdaad plaats grijpt en in de Heilige Schrift voorkomt.

60. Aan br. N. werd naar aanleiding van zijn scheiding-maken tusschen vorm en inhoud in de H. S. gevraagd: „Als gij beweert: de gedachte is goddelijk geïnspireerd, maar de vorm en woorden niet, die zijn menschelek, hoe kan ik dan door die menscheleke woorden tot de goddelijke gedachte komen, want alle waarborg zou mij dan ontbreken? Hiermede bedoel ik niet, dat elk woord uit het verband gerukt goddelijk geïnspireerd is; ik bedoel alleen, dat in de gedachte, die ik uitspreek, de vorm en inhoud niet meer te scheiden zijn, want dat ik niet anders de gedachte toonen kan dan in den vorm van de woorden. Is het voorbeeld van Christus, die in Matth. 22:32 en 42—45 aan de woorden gezeg toe kent, voor u geen beslissende autoriteit?” Op die vragen is br. N. het antwoord schuldig gebleven.

70. Ten zevente kon Uw Commissie hem niet bewegen de in vraag 14 gewraakte zinsnede te herroepen, en bleef hij derhalve volhouden, dat: „we als protestanten niet in Jezus' kruisdood, opstanding en hemelvaart gelooven, omdat de Bijbel ons dit verhaalt, maar omdat we met Christus gekruisigd, gestorven, opgewekt en in den hemel gezet zijn.”

80. Vervolgens sprak br. N. inzake het vraagpunt van de beoordeeling van de zuiverheid der geloofsuitingen duidelijk uit, dat iemand beiden kan zijn met het hoofd, maar Christen met het hart, en dus het kindschap Gods gepaard kan gaan met een verstandelijke loochening van Zijn openbaring.

90. En eindelijk bleek bij het laatste antwoord, dat br. N. 1 Cor. 15:28: „opdat God zij alles in allen”, aldus verklaart, dat de apostel daarin de eeuwigheid der straf Gods ontkent. Wel geeft br. N. toe, dat de eeuwige straf en het bestaan der hel in de H. S. geleerd wordt, doch op grond van zijn opvatting van genoemden tekst, neemt hij tevens aan, en deze uitspraak is voor hem de duidelijkste, dat de H. S. het tegenovergestelde beweert, zoodat hij met een non liquet moet eindigen. Volgens hem leert Gods Woord ons dus

twee geheel tegenstrijdige dingen, en hij weet tusschen die beide niet te kiezen.

Uit al deze uitspraken van br. N. is het der Commissie, en zij verklaart dit met groote droefheid, duidelijk geworden, dat zijn gevoelen in strijd zijn met de Nederl. Geloofsbelijdenis, en wel

10. met hetgeen art. 5 der Belijdenis zegt: En wij gelooven zonder eenige twijfeling, al wat daarin begrepen is, — daar door hem, geleet op zijn opvatting van Gen. 2 en 3, sommige gedeelten der Schrift niet aanvaard worden, gelijk ze ons zijn opgeteekend;

20. met hetgeen tevoren in art. 5 wordt uitgesproken: ons geloof daarnaar te reguleeren, daarop te gronden, en daarmede te bevestigen, waar hij zijn geloof, blijkens zijn uitspraak in antw. 14 niet grondt op de Heilige Schrift, doch op zijn ervaring;

30. met hetgeen in art. 7 wordt gezegd: Daarom verwerpen wij van ganser harte al wat met dezen onfeilbaren regel niet overeenkomt, gelijk ons de Apostelen geleerd hebben, zeggende: Beproeft de geesten, of zij nit God zijn, 1 Joh. 4:1. Ingeval: Indien iemand tot u lieden komt en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in huis, 2 Joh. 10, — daar hij, dengene, die een andere, met de H. S. strijdende leer predikt, nochtans voor een Christen houdt;

40. met de gansche opvatting der Belijdenis over de Heilige Schrift, omdat br. N. in zijn uitspraak, dat de H. S. wel in de gedachte doch niet in den vorm onfeilbaar is, een tegenstelling maakt, welke de Belijdenis niet kent;

50. met hetgeen in art. 37 der Belijdenis en Zondag 4 van den Catechismus omtrent de eeuwige straf wordt geleerd, omdat hij aanneemt, dat in de H. S. naast de erkenning der straf deze eeuwigheid der straf wordt geloofend. Hierbij zij opgemerkt dat br. N. op de vraag, waarom hij in dit punt geen gravamen tegen de Belijdenis had ingediend, antwoordde, dat men niet om alle dingen gravamina kan indienen.

Doch niet alleen gaan de gevoelens van br. N. in tegen hetgeen onze Kerken uitdrukkelijk in onze Belijdenis hebben uitgesproken, maar zij zijn naar het oordeel van Uw Commissie duidelijk in strijd met hetgeen Gods Woord ons leert.

10. Wat betreft de Schriftopvatting van br. N. en zijn onkenning, dat de vorm en inkleeding der H. S. ook geïnspireerd en dus onfeilbaar is, oordeelt uwe Commissie dat deze gevoelens ingaan tegen hetgeen de H. S. zegt in: 2 Tim. 3:16: „Alle Schrift is van God ingegeven”; in Matth. 5:18: „er zal niet een jota, noch een titel van de wet voorbijgaan”, zie Lukas 16:17; in Joh. 10:35: „Indien de Wet die Goden genaamd heeft, tot welken het woord Gods geschied is, en de Schrift kan niet gebroken worden”, en het zoeven reeds genoemde beroep van Christus op het O. T. in Matth. 22:32 en 42—45;

20. Wat betreft zijn opvatting van Gen. 3, is duidelijk, dat deze ingaat tegen 2 Cor. 11:3, waar de apostel zegt: „Doch ik vreeze, dat niet eenigszins, gelijk de slang Eva door hare arglistigheid bedrogen heeft etc.”;

30. Wat betreft zijn verklaring van het spreken van Bileam's ezelen, verwijst Uw Commissie naar 2 Petr. 2:16, waar we uitdrukkelijk lezen: „want het jukdragende stomme dier, sprekende met menschenstem, heeft des profeten dwaasheid verhoed.”

40. Wat zijn onkenning van het wonder in de historie van Jona betreft, ziet uw Commissie strijd met Matth. 12:40. „Want gelijk Jonas drie dagen en drie nachten was in den buik van den walvisch etc.”

50. Wat zijn verklaring betreft, dat iemand beiden kan zijn met het hoofd en Christen met het hart, oordeelt Uw Commissie dat dit gevoelen lijnrecht ingaat tegen 1 Joh. 2:22; 4:2,3.

60. Wat zijn opvatting van 1 Cor. 15:28 betreft, waaruit noodzakelijk voortvloeit dat God twee tegenstrijdige dingen zou hebben geopenbaard, is Uw Commissie van meening, dat br. N. op dit punt in strijd is met de waarachtigheid Gods, Rom. 4:3, en met hetgeen de apostel Paulus uitdrukkelijk in 2 Cor. 1:8—20 leert.

Uit alles wat tot dusverre genoemd is, zal duidelijk zijn, waarom Uw Commissie zoo pas opmerkte, dat de uitspraken, die de verwachting wekten, dat br. N. met de Belijdenis instemt, grootendeels haar waarde verloren door hetgeen later door dezen broeder is verklaard. Het is Uw Commissie dan ook een reden van groote droefheid te moeten verklaren, dat br. N. meeningen voorstaat, die de autoriteit van het Woord Gods aantasten, waardoor de zekerheid des geloofs ten eenenmale ondermijnd wordt en de vastigheid der hope teloor gaat. Zijn gevoelens acht zij ten zeerste schadelijk voor het leven der gemeente des Heeren, en zij is eenparig van oordeel dat deze br. als dienaar des Woords niet kan gehandhaafd blijven. Hoe gaarne zij hem voor onze Kerken had willen behouden, en hoezeer het haar leed doet zijn afzetting te moeten wettigen, kan zij om de eere des Heeren niet anders, omdat zij de autoriteit der Heilige Schrift boven alles stelt, en aan dat Woord Gods op geen enkele wijze afbreuk mag gedaan worden.

Uw Commissie ziet zich in de droeve noodzakelijkheid U het volgende voor te stellen:

De Synode uitspraak doende inzake het bezwaarschrift van br. J. B. Netelenbos te Middelburg, 1. erkent de juistheid van het eerste deel van zijn bezwaar en verklaart mitsdien de door de Classis Middelburg bij besluit van 9 Juli 1919 op hem toegepaste suspendering onrechtmatig.

a. wijl deze suspendering ten onrechte als eene automatisch intredende wordt aangeduid;

b. wijl destijds, schoon eenige twijfel aangaande sommige gevoelens van br. Netelenbos was gerezen, nochtans niet duidelijk was gebleken dat deze met de drie Formulieren strijdig behoorden te worden geacht.

2. ontkent daarentegen de gegrondheid van het tweede deel van zijn bezwaar en verklaart mitsdien de op hem door den Kerkeraad van Middelburg bij besluit van 8 October 1919 toegepaste en door de Classis Middelburg bevestigde schorsing, alsmede de door voornoemde Classis bij besluit van 19 November 1919 uitgesproken en door de Part. Synode van Zeeland bij besluit van 2 en 3 Juni 1920 bevestigde afzetting wettig en rechtmatig.

a. wijl door Kerkeraad en Classis geheel in overeenstemming is gehandeld met de Artt. 79 en 80 K. O.;

b. wijl onjuist is de meening van br. J. B. Netelenbos als zouden schorsing en afzetting niet op denzelfden grond zijn geschied;

c. wijl deze grond, de afwijking van br. Netelenbos van de Artt. 4 en 5 onzer Geloofsbelijdenis, door de Synode volkomen juist is bevonden, en door haar, br. Netelenbos gehoord, is geconstateerd dat deze leert hetgeen in het rapport uitvoerig is vermeld;

3. besluit van deze uitspraak mededeeling te doen aan br. J. B. Netelenbos te Middelburg, den Kerkeraad en de Classis Middelburg, alsmede de Part. Synode van Zeeland.

Aan dit rapport heb ik weinig toe te voegen, maar ik moet toch enkele opmerkingen maken, waartoe het latere verweer van den heer Netelenbos mij dringt. In de eerste plaats spijt het mij, dat hij, die op de Synode op broederlijke, onberispelijke wijze van ons afscheid nam, en een woord sprak, waarin geen zweem van bitterheid was op te merken, thans een anderen toon aanslaat. De wijze, waarop hij in de „Zeeuwsche Leeuw” over de Synodale beslissing heeft geschreven, is geheel verschillend van zijn houding te Leeuwarden, en... na wat daar geschied is, mij niet wel verklaarbaar.

Ten tweede moet ik opkomen tegen de bewering van den heer N. als zou de Synode haar beslissing genomen hebben, enkel en alleen onder invloed van prof. Honig. Dit is niet waar en de heer N. weet wel beter. Wel is aan prof. Honig toegestaan enkele vragen te stellen, (en de voorzitter dr. de Moor handelde hierin met volkomen goedvinden der gansche Commissie), doch de uitspraak der Synode berust op hetgeen in het rapport is genoemd en door den heer N. op de Synode niet is tegengesproken. Zelfs is in het onderzoek der Commissie de kwestie van den grond des geloofs niet op den voorgrond geplaatst, maar het geheele geding geconcentreerd in de Schriftinspiratie, en alle leden der Synode, zonder onderscheid, oordeelden dat het door den heer N. ingenomen standpunt niet was in overeenstemming met de H. S. en de Gereformeerde Belijdenis. Waarom geeft de „Zeeuwsche Leeuw” nu deze voorstelling van zaken? Dan is de heer Drost eerlijker, die ronduit erkent, dat deze Schriftbeschouwing in het kader der Gereformeerde Belijdenis niet thuis hoort.

In de derde plaats wil ik er met allen ernst op aandringen, dat eindelijk eens de namen genoemd worden van die gereformeerde predikanten, die aan de zijde van den heer N. staan. Telkens, en ook op de vergadering der z.g.n. „Jong-Gereformeerden” te Utrecht, wordt beweerd dat velen genoemde beschouwing deelen, maar men blijft in gebreke man en paard te noemen. Zoo schept men een omzuiveren toestand. Een van beide, deze bewering berust, neen niet op vermoedens of geruchten, maar op stellige gegevens of ze mist allen grond. In het laatste geval maakt men ons als predikanten verdacht, en tegen zulk onoprecht gedoe, dat aangewend wordt om eigen zaak te verdedigen, kan niet genoeg worden geprotesteerd, maar is het laatste waar, dan rukte men de maskers af. Het is in dien kring immers te doen om meer frischeheid en klaarheid! Waarom dan in dit punt zoo geheimzinnig gehandeld?

Doch genoeg over deze droeve zaak.

Het zal niet meer noodig zijn om in den breede aan te toonen, dat het onmogelijk was br. N. te handhaven als Dienaar des Woords. Mannen buiten onzen kring, als b.v. Dr. Oorthuys, erkennen dit. Zelfs de heer Drost moet dit toestemmen. Deze Schriftbeschouwing is niet gereformeerd en niet schriftuurlijk, en ondanks alle vuile spot van de „gereformeerde zijde”, waaraan ik geen woord wil verspillen, herhaal ik de zinsnede van het rapport, dat dit standpunt „om het welzijn der gemeente en de eer des Heeren” niet goddijk kan worden.

Dat, en hiermede eindig ik mijn Synode-schouw, het gravamen-Buizer onontvankelijk werd verklaard, zal geen bevreemding wekken. Hij dicht onze Belijdenis een opvatting toe, die nimmer in onze Gere-